

۱- پرورش خرگوش

مقدمه:

حیوانیست نشخوارکننده، تک معده‌ای و پستاندار، لب بالائی عموداً دو بخش شده و سوراخ‌های بینی شکل یک خط کج به روی خطی که لب بالائی را بدو قسمت تقسیم نموده است می‌پیوندد. (پلک آن سه بخشی بوده که بخش سوم آن $\frac{1}{4}$ چشم را می‌پوشاند. دست‌ها کوتاه‌تر از پاها بوده و در دست‌ها ۴ و در پاها ۵ انگشت دارد. تعداد دندان‌ها ۲۸، ۶ ثنایا و ۲۲ نیز آسیا هستند. طول دوره آبستنی آن بطور میانگین ۳۱ روز بوده و در سال بین ۷-۸ بارزایمان می‌کند و میانگین بچه خرگوش در هر زایش نیز ۸ قلاده است. مزایای پرورش آنرا میتوان در زمینه تولید گوشت، پشم، پوست و حتی استفاده از کود آن در جهت تولید گاز اتان مورد توجه قرار دارد. بالا بودن سرعت تولید مثل خرگوش و میزان تولید گوشت نسبت به هر راس دام مادر بیشتر از دیگر دام‌ها علفخوار در مزرعه است.

خرگوش نسبت به شرایط نگهداری و تعریف گوناگون آن بسیار سازگار است.

خرگوش کوچکترین حیوان گوشتی است که از علوفه، پروتئین تولید می‌کند.

ارزش گوشت، پشم و پوست خرگوش در بازار و در مقایسه با دیگر دام‌های اهلی نسبتاً بالاست و بالابودن عملکرد واحد خرگوش در محدوده‌ای کوچک و امکانپذیر بودن استفاده از مواد غذایی به جز آنچه که در مزرعه کشت میشود هر دو سبب شده که هزینه تولید این حیوان پایین باشد و سالانه در دنیا حدود ۸۰۰ میلیون قلاده تحت پرورش قرار گیرد.

ضوابط صدور پروانه پرورش خرگوش

حداقل ظرفیت ۵۰۰ قلاده مولد است.

نقشه جایگاه:

قفس‌ها در فضای باز و در یک ردیف قرار داده می‌شوند در قفس در جهت خلاف وزش بادهای حاکم در منطقه بوده و باید طوری قرار داده شوند که بتوانند از اشعه خورشید ظهرگاهی استفاده نمایند. اما برای حفاظت خرگوش‌ها از تابش مستقیم خورشید از سایبان‌های طبیعی و یا مصنوعی استفاده می‌شود. بهتر است قفس‌ها در زیر درختان جاسازی شوند. برای دور ماندن از دست چوندگان، قفس‌ها باید در ۱۰۰-۸۰ سانتی‌متر سطح زمین تعبیه شوند.

۲- خرگوش داری بسته: در مناطق سردسیر

- جایگاه خرگوش از هر نوع تیپ که باشد باید روشن و بدور از تابش مستقیم خورشید و جریان هوا باشد.
- خرگوش‌ها بیش از سرمای شدید از گرمای زیاد صدمه می‌بینند.
- دمای داخل جایگاه باید بین ۱۵-۱۴ درجه سانتیگراد باشد.
- برای خرگوش‌های تازه متولد شده و خرگوش‌های آبستن گرمای ۲۰-۱۸ درجه پیشنهاد می‌شود.
- دمای کمتر از ۱۰ و بیشتر از ۲۵-۲۰ درجه برای خرگوش‌ها مضر می‌باشد.
- در دمای پایین مصرف غذا افزایش یافته و نسبت مرگ و میر در بچه خرگوش‌ها بالا می‌رود.
- در دمای بالا نیز مصرف غذا کاهش یافته و رشد و نمو کند می‌شود.
- رطوبت نسبی جایگاه چه از نظر تولید و چه از نظر سلامتی در حدود ۷۰-۶۵ درصد خواهد بود.
- بزرگی قفس‌ها بسته به نژاد خرگوش‌ها تغییر می‌کند.
- کف قفس در سیستم‌های یک طبقه باید مشبک باشد و از سطح زمین حدود ۱۰۰-۸۰ سانتی‌متر بالاتر قرار گرفته باشد.

ابعاد یک قفس معمولی

ارتفاع ۶۰ سانتی‌متر

پهنای ۷۰ سانتی‌متر

طول ۷۰ سانتی‌متر

ابعاد قفس‌ها با توجه به نژاد خرگوش‌ها

نژادهای درشت	نژادهای متوسط	نژادهای ریز	
سانتی‌متر ۱۸۰-۱۰۰	سانتی‌متر ۹۰-۸۰	سانتی‌متر ۹۰-۷۰	عرض
سانتی‌متر ۸۰-۶۰	سانتی‌متر ۷۵-۶۰	سانتی‌متر ۷۵-۵۰	عمق
سانتی‌متر ۶۰-۵۵	سانتی‌متر ۶۰-۵۰	سانتی‌متر ۶۰-۴۵	ارتفاع

خرگوش‌ها در برابر بیماری‌های پارازیتی حساس هستند. لذا برای مبارزه با بیماری‌ها نباید در خرگوش‌داری حیوان بیشتری نگهداری نمود و تعداد خرگوش ماده بالغ بیش از ۱۰۰ قلاده باشد.

ضمناً باید خرگوش‌ها را به گروه‌های ۴۰-۳۰ تایی تقسیم نمود.

۲- زمین: میزان زمین بازاء هر قلاده مولد ۶۰/۰ مترمربع و بازاء هر نتاج: ۳۵/۰ مترمربع می‌باشد.

۴- فواصل: بدور از مناطق مسکونی و دامداری‌ها

۲- پرورش روباه

مقدمه:

روباه در اکثر مناطق کشور از ارتفاعات سردسیر آذربایجان قرار گرفته تا جزیره قشم زندگی می‌کنند. در اکثر زیستگاه‌ها و حتی داخل شهر مشاهده می‌شوند. از مناطق بسیار خشک بیابانی و جنگلهای انبوه دوری می‌کند.

حیوانی است شب‌گرد، اوایل غروب و صبح زود فعالیت بیشتری دارد حیوانی است تک‌زی و فقط در زمان جفتگیری و نگهداری از بچه‌های زندگی مشترک دارد و معمولاً دو لانه دارد و در مواقع خطر بچه‌ها را از لانه‌های دیگر منتقل می‌کند.

دوره آبستنی ۵۰ تا ۵۶ روز و تعداد ۴ تا ۸ بچه به دنیا می‌آورد.

در ایران گونه‌های مختلفی از روباه مانند: روباه شنی، روباه ترکمنی و شاه روباه وجود دارد.

ضوابط صدور پروانه پرورش روباه:

هدف: پرورش برای تولید پوست که به صورت گروهی پرورش داده میشوند.

۱- ظرفیت: حداقل ۱۵۰ و حداکثر ۲۵۰ قلاده

۲- زمین: در پرورش آزاد ۱/۶ مترمربع یک قلاده زمین مورد نیاز ۳/۲ مترمربع زمین آزاد در پرورش

قفس: $۴ \times ۱۵ = ۶۰$ مترمربع برای یک نر و ۵ ماده روباه

۳- جایگاه:

بصورت قفس: به ازاء هر قلاده $۱۰۰ \times ۱۵۰ \times ۸۰$ سانتی متر فضا مورد نیاز است.

بصورت آزاد: به ازاء هر قلاده حیوان ۱/۶ مترمربع فضا مورد نیاز است.

ابعاد قفسهای مورد استفاده (متر)

ارتفاع	عرض	عمق	
۰/۷۳	۱/۳۰	۰/۷۵	روباه بالغ
۰/۵۰	۰/۵۸	۰/۷۵	روباه ماده
۰/۶۰-۰/۷۰	۰/۵۰-۰/۶۰	۰/۷۵-۱/۰۰	برای دو توله
۰/۷۵	۰/۹۰	۰/۹۵	جعبه زایش
۲ متر	۵-۶ متر	۲۰-۱۰ متر	جایگاه استقرار قفسها

۴- فواصل: بدور از مناطق مسکونی و دامداریها

۳- پرورش سمور

مقدمه:

جثه‌ای به اندازه گربه خانگی دارد. بدن کشیده و استوانه‌ای، پوزه‌دار، گوشه‌های نسبتاً بزرگ و کاملاً گرد، دم نسبتاً بلند و پشمالو، پاها کوتاه، ناخنهای بلند و نیمه جمع، در ناحیه زیر گلو دارد که در پایین دوشاخه میشود و به طرف دستها امتداد می‌یابد.

در اکثر مناطق ایران از آذربایجان تا مناطق ساحلی جنوب پراکنده است.

حیوانی است شب گرد و بطور انفرادی زندگی میکند. سنجاب‌ها را به روی درختان تعقیب و شکار میکند دوره آبستنی ۶۵ روز و تعداد نوزاد در هر زایش ۵

۱- ظرفیت: حداقل ۵۰۰ و حداکثر ۵۰۰۰ قلاده میباشد.

۲- زمین: به ازاء هر قلاده ۶ مترمربع مورد نیاز است.

۳- جایگاه: در هر قفس ۴ سمور نگهداری میشود که ابعاد آن $1 \times 1 \times 0.8$ و برای هر قفس یک جعبه زایمان تعبیه میشود.

۴- فواصل: بدور از مناطق مسکونی و دامداریها

۴- پرورش چین چيلا

مقدمه:

از حیوانات پوستی با ارزش و مقاوم در مقابل شرایط آب و هوای سخت و نامناسب است. حیوانی است با طول بدن ۳۵-۳۰ سانتی‌متر که قادر به تولید پوستی برابر ۲۷ سانتی‌متر مربع است بصورت کلنی زندگی میکند. دوره بارداری بین ۱۲۰-۱۰۰ روز است. وزن بالغ پدر و مادر بین ۴۰۰ تا ۷۰۰ گرم است.

شرایط پرورش:

- رطوبت نسبی جایگاه‌های پرورش چین چيلا
- طول روشنایی کوتاه منجر به بالا رفتن کیفیت پوست میشود.
- قفسهای فلزی و سیم توری
- قفسها همراه با لانه یا بصورت تکی و یا ردیفهای ۲ و یا ۳ تایی قرار داده میشوند.
- یک جعبه فلزی محکم و قابل حمل که لبه‌های آن ۵ سانتی‌متر ارتفاع دارد. در زیر هر قفس که روی هم قرار گرفته‌اند قرار داده می‌شود این جعبه برای مدفوع حیوان پیش‌بینی شده است.

ضوابط صدور پروانه پرورش چین چيلا:

- ۱- ظرفیت: حداقل ۵۰۰ و حداکثر ۵۰۰۰۰ قلاده
- ۲- زمین: به ازاء هر قلاده ۰/۲ مترمربع مورد نیاز است.

۳- جایگاه:

- قفس زیری در ارتفاع ۳۰ سانتی‌متر زمین قرار داده میشود.
- بین قفسها ۵ سانتی‌متر فاصله در نظر گرفته میشود.
- در کف قفسها سیم توری با ۲-۳ روزنه در ۲/۵۴ سانتی‌متر مربع قرار داده می‌شود.
- عرض قفس ۶۰-۴۰ سانتی‌متر
- عمق ۵۰-۳۸ سانتی‌متر
- اندازه جعبه زایمان ۳۰-۲۵ سانتی‌متر مربع است

۴- فواصل: بدور از مناطق مسکونی و دامداریها

۵- پرورش راکون

مقدمه:

راکون با قرارگرفتن در خانواده سگ سانان از آسیای خاوری منشأ گرفته است. تا قبل از سال ۱۹۲۷ بغیر از آسیای خاوری در هیچ جای دنیا دیده نشده بود. اما پس از آن سال به آسیای باختری و مناطق مختلف روسیه اروپایی انتقال داده شده است. سالیان دور در خاورمیانه دور بعنوان یک حیوان مزرعه تحت پرورش قرار گرفته است. در اوایل قرن بیستم چندین مرکز پرورش راکون بوجود آمد. امروز فنلاند بزرگترین کشور تولید کننده راکون بوده و سپس کشورهای روسیه و دانمارک قرار دارند. راکون تنها از نظر سرشبیبه روباه است. طول بدن یک راکون بالغ ۸۰-۵۵ سانتیمتر، طول دم ۲۵-۱۵ سانتی متر و بر روی دم حدود ۷-۵ عدد حلقه سیاه‌رنگ وجود دارد. ارتفاع آنها بین ۳۵-۳۰ سانتی متر وزن زنده در تابستان ۶-۴ کیلوگرم و در زمستان بدلیل ذخیره چربی دم دارای وزنی در حدود ۱۰-۵ کیلوگرم است. در اطراف چشم و بعرض ۵ سانتی متر یک نوار سیاه‌رنگ بشکل ماسک وجود دارد. میانگین نوزاد در هر زایش ۴ بچه راکون می‌باشد.

ضوابط صدور پروانه پرورش راکون

پرورش بصورت فشرده و در قفس

۱- ظرفیت: حداقل ۵۰۰ و حداکثر ۱۵۰۰ قلاده می‌باشد.

۲- زمین مورد نیاز: دوبرابر مساحت مسقف مورد نیاز به ازاء هر قلاده (۶/۰ متر مربع) یعنی برای یک

قلاده مولد ۳/۰ مترمربع- برای یک نتاج ۲/۰ متر مربع

۳- جایگاه: با پرورش در قفس‌ها بوده و این قفس‌ها می‌توانند بصورت طبقاتی هم باشند.

ابعاد یک قفس: عرض ۳۰ سانتی متر

ارتفاع ۶۰ سانتی متر

عمق ۱۰۰ سانتی متر

بین قفس‌ها راهروی عمومی بعرض ۲ متر

۴- فاصله: بدور از مناطق مسکونی و دامداری‌ها

۶- پرورش نوتریا (سگ آبی آمریکای جنوبی)

مقدمه:

زیستگاه اصلی آن آمریکایی جنوبی بوده و در کنار رودخانه و دریاچه‌ها در مناطق باتلاقی، هم در آب و هم در خشکی زندگی میکند و از جواندگان بحساب می‌آید. نوتریا بر اساس منطقه زیست، رنگ، جثه و کیفیت پوست دارای نمونه‌هایی با خصوصیات متفاوت دارد. این حیوان دارای وارپته‌های رنگی سیاه، آبی، زرد، نقره‌ای و قهوه‌ای و آلبینو می‌باشد.

اولین مرکز پرورش نوتریا در سال ۱۹۲۶ در فرانسه و آلمان تاسیس شد.

طول بدن ۶۰ سانتی‌متر، طول دم لخت و لوله‌ای شکل آن ۴۰-۳۵ سانتی‌متر و وزن بالغ ۱۲ ماه در حدود ۵ کیلوگرم است. نوتریا بدنی کوتاه، گردنی کوتاه و قوی، سری بلند و پهن و دماغی گرد داشته و لب‌ها نمی‌تواند دندان‌ها را بیوشاند. دندان‌های جلویی بلند با رنگ پرتقالی جلب توجه می‌کنند. چشم‌ها متوسط و گرد بوده و اندکی برآمده است. گوش‌ها بدون مو و کوچک آن گرد بوده و طول از عرض آن چندان تفاوتی ندارد. در غذا خوردن از دست‌هایش استفاده می‌کند. نوتریا دارای گوشت لذیذیست وزن لاشه در نرها ۶۰ درصد وزن بوده و این وزن در ماده‌ها اندکی کمتر است. پوست نوتریا علیرغم اینکه گران نیست یکی از بهترین پوستها برای خود دارای درجه اختصاص محل مصرف و قیمت ویژه می‌باشد. پوست نوتریا از الیاف زیر روئی، الیاف میانی و الیاف ظریف روئی بوجود آمده است.

ضوابط صدور پروانه پرورش نوتریا:

۱- ظرفیت: حداقل ۵۰۰ و حداکثر ۱۰۰۰ قلاده می‌باشد.

۲- زمین: میزان زمین مورد نیاز برای یک قلاده ۸ مترمربع می‌باشد.

۳- جایگاه: ۱ مترمربع برای ۳ قلاده حیوان (بدون سقف)

۴- فاصله: بدور از مناطق مسکونی و دامداری‌ها

۷- پرورش کروکودیل‌ها:

مقدمه:

در اواخر دوره کرتاسه در آمریکای شمالی، اروپا و آسیا ظاهر شده و به سرعت گسترش یافته‌اند بطوریکه قبل از اتمام این دوره در اروپا، آفریقا، آسیای جنوبی و شمالی و آمریکای شمالی و جنوبی وجود داشته و مناطق پراکنش امروزی آنها آفریقا، ماداگاسکار، آسیا، شرق و غرب هندوستان، استرالیا، آمریکای مرکز و شمالی، آمریکای جنوبی و فلوریدای جنوبی است. اعضای این خانواده دارای پوزه باریکتر از آلیکاتورها بوده و فک دارای یک قسمت هلالی شکل است که موقع بسته‌بودن دهان، دندان چهارم فک پائین که بزرگتر از بقیه دندان‌ها می‌باشد در خارج فک بالا و در این قسمت هلالی قرار گرفته و قابل رویت است. طول بدن بین ۱/۵ تا ۷/۵ متر و دارای ۳ جنس و ۱۴ گونه می‌باشد.

گونه‌ای از این خانواده در بخش کوچکی از بلوچستان ایران زندگی می‌کند که نام محلی آن «گاندو» می‌باشد. طول بدن بین ۴-۵ متر ونیمی از این طول را دم جانور تشکیل میدهد.

در طرفین فک بالا، ۱۹ دندان و در طرفین فک پایین ۱۵ دندان دیده میشود که دندان چهارم در هر طرف فک پایین بزرگتر بوده و هنگام بسته شدن دهان بیرون از فک بالا قرار گرفته و قابل رویت است. رنگ بدن زیتونی تیره تا قهوه‌ای می‌باشد. سطح پشتی بدن دارای ۴ تا ۶ ردیف طولی و در هر ردیف نیز ۱۶ تا ۱۸ عدد فلس شاخی می‌باشد.

در سال حدود ۴۰-۳۰ عدد تخم می‌گذارد.

پرورش کروکودیل (تمساح) در جهان بمنظور استفاده از پوست و گوشت و جذب گردشگر داخلی و خارجی انجام می‌شود. در کشور جمهوری اسلامی ایران هدف از پرورش استفاده از پوست این حیوان بمنظور صادرات و ارزآوری و در نهایت اشتغالزایی می‌باشد.

روش پرورش:

۱- در شرایط آب و هوایی مناسب (باز)

۲- پرورش در مدار بسته

فضای پرورش (خاکی) در استخر:

طول: ۳ برابر طول حیوان از پوزه تا مخرج

عرض: ۲ برابر طول حیوان از پوزه تا مخرج

فضای پرورش (آبی) در استخر:

طول: ۴ برابر طول حیوان از پوزه تا مخرج

عرض: ۳ برابر طول حیوان از پوزه تا مخرج

برای هر کروکودیل مازاد ۱۰٪ فضای خاکی و ۲۰٪ فضای آبی بیشتر در نظر گرفته می‌شود عمق مناسب استخر ۲ برابر طول حیوان از پوزه تا مخرج کف استخر حداقل ۰/۵ متر با مخلوط خاک و ماسه پر شود.

در اطراف استخرها محوطه‌ای به عرض ۵ متر بمنظور رفت آمد و تخم‌گذاری ایجاد شود و به عمق ۰/۵ تا یک متر با ماسه بادی نیز پر شود. شیب استخرها یک درصد در نظر گرفته می‌شود. لازم است هر دو هفته یکبار آب استخرها تخلیه و عوض شود.

فاصله واحد پرورش کروکودیل از سایر واحدها مشابه واحدهای پرورش خرگوش می‌باشد.

تأسیسات: سالن پرورش مجهز به توری فلزی با پایه فولادی - کف استخر سیمانی و غیر قابل نفوذ وجود مخزن آب بالاتر از محوطه - استخرها نگهداری - کشتارگاه - تصفیه فاضلاب - تبدیل ضایعات - محل استقرار دستگاه جوجه‌کشی - موتورخانه - واحد دباغی - سیستم آبرسانی و زهکشی - فضا سازی - نرده‌کشی - استخر رسوب‌گیر - سردخانه

(حداقل ارتفاع سقف ۳/۵ متر - ارتفاع دیوارها حداقل ۲/۵ متر به رنگ روشن) = در ساخت تأسیسات در تأسیسات از مصالح چوبی و مصالحی که براحتی قابل شستشو و ضد عفونی نمی‌باشند استفاده نمی‌شود.

جنس حصار در پرورش باز باید از نوعی باشد که کروکودیل نتواند از آن خارج شود. در روش سیستم نیز حصار افزار استخرها باید بنحوی باشد که کروکودیل نتواند از آن خارج شود.

مساحت تأسیسات جنبی حداقل $\frac{1}{5}$ تا $\frac{1}{7}$ تأسیسات اصلی می‌باشد.

مساحت مورد نیاز بمنظور احداث واحد بر اساس طرح ۲ برابر تأسیسات و استخرها در نظر گرفته می‌شود.

ظرفیت: حداقل ۵ رأس

۸- پرورش مینک

پرورش مینک به منظور تولید پوست و به صورت پرورش در قفس است و محوطه موسسه پرورش مینک از توریهای فلزی به ارتفاع ۱/۶۰ متر در حالیکه یک طرف آن به اندازه ۳۰-۲۰ سانتی متر در زیر خاک خواهد ماند حفاظت میشود.

۳- جایگاه: جایگاه سرپوشیده برای مینک یا مولد نر و ماده

طول: ۸۰ سانتی متر

عرض: ۴۰ سانتی متر

ارتفاع: ۴۰ سانتی متر

- فاصله قفسها از سطح زمین ۱-۶۰/۰ متر و به صورت ۲ و یا ۸ ردیف بقیه میگردد.

- فاصله بین قفسها ۵ سانتی متر است.

- عرض راهرو ۲-۱/۲ متر در بین قفسها

- جعبه زایش در ابعاد ۲۵×۳۰×۳۰

۱- ظرفیت:

حداقل ۵۰۰ و حداکثر ۵۰۰۰ راس

۴- فاصله: بدور از مناطق مسکونی و دامداریها

۲- زمین:

به ازاء هر راس مینک ۲ متر مربع زمین مورد نیاز میباشد.

مقدمه:

مصریان قدیم در حدود ۳۰۰۰ سال قبل از میلاد گربه را اهلی کرده‌اند. علت آن نیز استفاده از گربه جهت مبارزه با موش‌های سیلوه‌های غلات بوده است. مصریان معتقدند که کله‌باست (الهه گرمادهنده به خورشید و نمایانگر گرمای واقعی) شبیه گربه می‌باشد.

گربه علیرغم گذشت هزاران سال از پدیده اهلی شدنش، توانسته است غیر وابستگی خود به انسان را حفظ نماید. گربه‌ایکه از خود صدای نوازشگرانه در می‌آورد بمنزله خوشحالی اوست. گربه تنها برای انسان میو می‌کند و برای دیگر گربه‌ها اینکار را انجام نمی‌دهد. ظاهر صورت گربه‌ها بسیار پرمعنی است. زیرا با صورت خود می‌توانند احساسات درد و رنج، ترس و خوشحالی و غضب خود را نشان دهند.

گربه‌ها حیوانات محتاطی هستند اما در صورت بروز خطر فرار نکرده و در جای خود باقی می‌مانند و برای بزرگنمایی نیز پشت و کمر خود را بلند می‌کنند.

در گربه‌ها زیبایی کمیابی و با یک قدرت بدون تظاهر وجود دارد. گربه خانگی با میل و تمایل زیاد به غیروابستگی و اعمال و رفتار بدون قید و بند خود، گربه دوستان را مات و مبهوت می‌کند. گربه‌ها معمولاً به دو دسته تقسیم می‌شوند:

۱- گربه‌های موبلند

۲- گربه‌های مو کوتاه

گربه‌های ایرانی دارای تنه کوچک و کوتاه، کله گرد، گوش‌های کوچک و پرمو، موهای بلند و ضخیم می‌باشند. گربه سیاه ایرانی، گربه آبی‌رنگ ایرانی، گربه پلنگی ایرانی، گربه قرمز رنگ ایرانی، گربه کرم‌رنگ ایرانی، گربه دودی رنگ ایرانی و ... چند تا از گربه‌های ایرانی می‌باشد که اشتهار زیادی در بین علاقمندان و بویژه گربه دوستان ایتالیا دارند.

ضوابط صدور پروانه پرورش گربه

پرورش بصورت انفرادی و گروهی و به تفکیک نر و ماده و بعنوان مونس و همدم انسان صورت می‌پذیرد.

۱- ظرفیت: حداقل ۱۵ و حداکثر ۱۰۰ قلاده مولد می‌باشد.

۲- زمین: به ازاء هر ۱۰۰ قلاده ۷۰۰ مترمربع مورد نیاز است.

۳- جایگاه: فضای مورد نیاز جهت پرورش گربه مطابق جدول ذیل می‌باشد.

فضای مسقف (متر مربع)	فضای باز (مترمربع)	
۰/۶۶	۲	گربه ماده
۰/۱۵	۲	گربه نر
۰/۳۳	۰/۵	بچه گربه
۱/۱۴	۴/۵	جمع

به ازاء قلاده = $۵/۶۴ \times ۱۰۰ = ۵۶۴$ قلاده = ۵۶۴

فضای مسقف (متر مربع)	فضای باز (مترمربع)	
۲۵	-	حمام تا ۱۰۰ قلاده
۱۲	-	درمانگاه تا ۱۰۰ قلاده
۵۰	-	محل تهیه غذا تا ۱۰۰ قلاده
۱۵	-	اتاق نگهداری تا ۱۰۰ قلاده
۲۵	-	اتاق کارگری تا ۱۰۰ قلاده
۲۰	-	اتاق اداری تا ۱۰۰ قلاده
۲۰	-	محل دفع فضولات تا ۱۰۰ قلاده
۱۴۲	۴/۵	جمع

۴- فاصله: بدور از محل مسکونی باشد.

۱۰- پرورش سگ

مقدمه: سگ دارای قابلیت‌هایی مانند بافت عضلانی مناسب برای دویدن، تعقیب کردن و شکار نمودن، دندان‌های مناسب برای گرفتن شکار، دزد و قاچاقچی، حس بویایی و شنوایی بسیار قوی برای ردیابی، تعیین بعد مسافت و تربیت، قدرت راهنمایی بسیار دقیق و کانال گوارشی کوتاه مناسب جهت تغذیه از مواد گوشتی می‌باشد.

هدف: هدف از پرورش سگ بدلیل داشتن قابلیت تربیت‌پذیری، تولید و پرورش سگ‌هایی است که در امور مربوط به گله، نگهبانی، پلیس، شکار، راهنمای نابینایان، زنده یاب و ... مورد استفاده و پرورش قرار می‌گیرند.

سن بلوغ در نرها یک سالگی و در ماده‌ها ۶ ماهگی است. در سال دوبار فصل می‌شوند و دوره آبستنی حدود ۹ هفته بوده و بطور میانگین ۴-۶ تولد کور و کر بدنیا می‌آورند. دمای بدن ۳۹-۳۸/۵ درجه سانتی‌گراد، تعداد تنفس در هر دقیقه ۱۸-۱۵ و تعداد نبض در دقیقه ۱۲۰-۹۰ بار است. در ارتباط با نژادهای سگ در ایران هیچگونه فعالیتی انجام نگرفته و در حال حاضر تنها سگ سرابی و سگ افشاری زیانزد سگ دوستان می‌باشد.

ضوابط صدور پروانه پرورش سگ:

جایگاه: سگ ماده ۶ متر مربع، سگ نر ۱/۵ متر مربع، توله ۱/۵ متر مربع، فضای باز برای بالغ‌ها ۱۰ متر مربع، فضای باز برای توله ۵ متر مربع، حمام ۱/۴ متر مربع، درمانگاه ۱/۴ متر مربع، محل تهیه غذا و انبار غذا ۰/۵ متر مربع، انبار وسایل ۰/۱۲ متر مربع، نگهبانی ۰/۱۵ متر مربع، اتاق کارگری ۰/۲۵ متر مربع، اداری ۰/۲ متر مربع و مخزن دفع فضولات ۰/۲ متر مربع جمع مساحت مورد نیاز ۱۳/۲۲ متر مربع می‌باشد.

جدول: ضوابط صدور پروانه پرورش سگ

(مساحت به m²)

جمع	فضای کلی سایر تأسیسات به ازای هر قلاده	فضای باز	فضای بسته	مساحت جنسیت
۲۰/۲۲	۴/۲۲	۱۰	۶	سگ ماده
۱۵/۷۲	۴/۲۲	۱۰	۱/۵	سگ نر
۱۰/۷۲	۴/۲۲	۵	۱/۵	توله
*				جمع تأسیسات

* مجموع تأسیسات فضای بسته ۱۳/۲۲ متر مربع

فواصل: بدور از محل مسکونی

ظرفیت: حداقل ۱۵ قلاده مولد و حداکثر ۵۰ قلاده

پرورش و نگهداری حیوانات آزمایشگاهی

مقدمه:

حیوانات آزمایشگاهی، کلید ناشناخته علوم بیولوژی و آموزشی هستند و پیشرفت رشته‌های مختلف علوم پزشکی، زیست‌شناسی و داروشناسی در تمام زمینه‌ها، مدیون به‌کارگیری حیوانات مزبور است. در حال حاضر، به منظور دستیابی به نتایج علمی و تحقیقاتی مورد نظر، اصولی در نظر گرفته می‌شود، که رعایت آن در پرورش، نگهداری و تکثیر این حیوانات، منجر به ایجاد رشته‌های فوق تخصصی در دانشگاهها و مؤسسات علمی شده است. به طور کلی، حیوانات آزمایشگاهی، در موارد زیر، می‌توانند مورد استفاده قرار گیرند:

۱- آزمایش مواد بیولوژیکی

۲- سم‌شناسی

۳- آزمایش فرآورده‌های دارویی

۴- آزمایش ناهنجاری زائی در داروها و مکملهای غذایی

۵- سیتولوژی

۶- ژنتیک

۷- ژنتیک سلولی

۸- رادیولوژی

۹- سرطان‌شناسی

۱۰- میکروبیولوژی

۱۱- ایزوتوپها و مواد رادیواکتیو

۱۲- آزمایشات رفتاری

۱۳- تحقیقات فضائی

۱۴- جنین‌شناسی

۱۵- فیزیولوژی

۱۶- دندانپزشکی

۱۷- انگل‌شناسی

ضوابط صدور پروانه جهت پرورش و نگهداری حیوانات آزمایشگاهی

الف - ضوابط صدور پروانه تأسیس واحدهای پرورش حیوانات آزمایشگاهی

۱- ظرفیت: حداقل ظرفیت، مطابق جدول شماره ۱ تعیین می‌گردد.

جدول شماره ۱

نوع حیوان	طریقه نگهداری	حداقل ظرفیت گله پدر و مادر		حداقل فرزندانی که در سال عرضه می‌شود
		تعداد پدر	تعداد مادر	
موش	پلی گامی ۱	۳۵	۱۴۰	۲۰۰۰۰ عدد
	منوگامی ۲	۱۴۰	۱۴۰	۲۰۰۰۰ عدد
	همخون	۲۸۰	۲۸۰	۲۰۰۰۰ عدد
هامستر	منوگامی	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰۰۰ عدد
رات	پلی گامی	۳۵	۱۴۰	۲۰۰۰۰ عدد
	منوگامی	۱۴۰	۱۴۰	۲۰۰۰۰ عدد
	همخون	۲۸۰	۲۸۰	۲۰۰۰۰ عدد
خوکچه هندی	پلی گامی	۲۰	۲۰۰	۲۰۰۰ سر
خرگوش	پلی گامی	۲۰	۲۰۰	۵۰۰۰ سر
گربه	پلی گامی	۱۶	۸۰	۴۰۰ سر
سگ	پلی گامی	۱۵	۶۰	۳۰۰ قلاده

تعیین حداکثر ظرفیت چنین واحدهائی بر حسب نیاز و شرایط منطقه به عهده کمیسیون مرکزی است.

۲- زمین: مساحت کل زمین مورد نیاز جهت تأسیس واحدهای پرورش حیوانات آزمایشگاه دو برابر مساحت زیربنا در نظر گرفته می‌شود.

۳- نقشه و جایگاه: جهت پرورش هر یک از انواع حیوانات آزمایشگاهی بر اساس روشهای مختلف تولید و ظرفیت قید شده در جدول شماره ۲، باید ۶۰ متر مربع (به ازای هر یک از ستونهای جدول اطاقی به ابعاد ۴ × ۵ متر) مساحت جایگاه اصلی در نظر گرفته شود. تأسیسات جنبی شامل حمام، موتورخانه دستشوئی، انبار مواد غذایی، دفتر و خانه کارگری نیز، به ازای ظرفیت هر یک از انواع حیوانات آزمایشگاهی (جدول شماره ۲)، در جدول شماره ۳ ذکر شده است، که با اضافه شدن هر نوع حیوان دیگر، میزان مساحت تأسیسات جنبی افزایش خواهد یافت.

جدول شماره ۲

انواع حیوانات آزمایشگاهی	تعداد حیوانات جوان جهت عرضه به بازار	تعداد پدر و مادر جهت تولید و تکثیر	تعداد حیوانات جهت کارهای آزمایشی و تحقیقاتی
موش	۳۵۰۰ عدد	۱۲۵۰ عدد	۱۰۰۰ عدد
هامستر	۷۰۰ عدد	۲۴۰ عدد	۲۰۰ عدد
رات	۷۰۰ عدد	۲۵۰ عدد	۲۰۰ عدد
خوکچه هندی	۳۵۰ عدد	۱۲۵ عدد	۱۰۰ عدد
خرگوش	۷۰ عدد	۲۵ عدد	۲۰ عدد
گربه	۲۸ عدد	۱۰ عدد	۸ عدد
سگ	۷ قلاده	۲-۳ قلاده	۲ قلاده

جدول شماره ۳

نوع تأسیسات	مساحت برای یک نوع حیوان	مساحت اضافی با اضافه شدن نوع دیگر
حمام، موتورخانه و دستشوئی	۴۰ متر مربع	۱۰ متر مربع
اتبار غذا	۶۰ متر مربع	۳۰ متر مربع
دفتر	۲۰ متر مربع	در صورت نیاز حداکثر ۴۰ متر مربع
خانه کارگری	۷۰ متر مربع*	--

* برای سکونت دو نفر کارگر به ازای ظرفیت قید شده در جدول شماره ۲

پرورش انواع حیوانات آزمایشگاهی در قفسهای مخصوص، صورت می‌گیرد. مشخصات هر یک از قفسها به شرح زیر است:

— اندازه قفس برای پرورش و نگهداری موش، رات و هامستر:

- قفس نوع اول: ۲۴ سانتی متر طول × ۱۳/۵ سانتی متر عرض × ۱۳ سانتی متر ارتفاع.
 - قفس نوع دوم: ۲۷ سانتی متر طول × ۲۱ سانتی متر عرض × ۱۴ سانتی متر ارتفاع.
 - قفس نوع سوم: ۴۲ سانتی متر طول × ۲۷ سانتی متر عرض × ۱۵ سانتی متر ارتفاع.
 - قفس نوع چهارم: ۵۹ سانتی متر طول × ۳۸/۵ سانتی متر عرض × ۳۰ سانتی متر ارتفاع.
- در هر یک از قفسهای فوق، تعداد مختلفی از حیوانات یاد شده، نگهداری می‌شوند. ضمناً از قفس نوع چهارم برای نگهداری خوکچه هندی نیز می‌توان استفاده کرد.

– اندازه قفس برای پرورش و نگهداری خرگوش:

برای یک عدد خرگوش: ۶۰ سانتی متر طول × ۴۵ سانتی متر عرض × ۵۲ سانتی متر ارتفاع.
برای دو عدد خرگوش: ۱۰۰ سانتی متر طول × ۵۵ سانتی متر عرض × ۵۲ سانتی متر ارتفاع.

– اندازه قفس برای نگهداری گربه:

۷۰ سانتی متر طول × ۵۰ سانتی متر عرض × ۴۰ سانتی متر ارتفاع.

– اندازه قفس جهت نگهداری سگ:

۹۷/۵ سانتی متر طول × ۷۰/۵ سانتی متر عرض × ۸۲ سانتی متر ارتفاع.

اندازه قفس سگ، بستگی به وزن و جنه حیوان دارد. معمولاً جهت نگهداری سگ آزمایشگاهی که جنه متوسط دارد، از قفس فوق استفاده می شود و بر این اساس، می توان اندازه ها را تغییر داد.
تبصره ۱: در یک اطاق از جایگاه، نمی توان تماماً اقدام به تولید حیوانات آزمایشگاهی متعارفی و فاقد اجرای میکروبی بیماری زا کرد. لیکن، تولید حیوانات اخیر با حیوانات فاقد اجرام میکروبی در یک اطاق، بلامانع است.

تبصره ۲: چنانچه تولیدکننده نخواهد، بر روی حیوانات آزمایشگاهی کارهای آزمایشی و تحقیقاتی انجام دهد، جایگاه مورد نیاز می تواند به همان نسبت (۲۰ متر مربع به ازای هر نوع حیوان مندرج در جدول شماره ۲) کاهش یابد.

تبصره ۳: متقاضی باید، انواع حیوانات آزمایشگاهی از راسته چونندگان و خرگوش سانان را در یک واحد و حیوانات آزمایشگاهی گوشتخوار را در واحد دیگر پرورش دهد و برای هر یک، پروانه جداگانه ای دریافت کند.

تبصره ۴: پروانه صادره برای هر یک از راسته های چونندگان و خرگوش سانان یا راسته گوشتخواران، به طور مجزا صادر می گردد. نژاد، ظرفیت- اعم از مادر و کل گله- و مساحت زیربنا برای هر یک از راسته های فوق، باید به تفکیک ذکر شود و نحوه بهره برداری آنها نیز مشخص شود.

تبصره ۵: حیوانات آزمایشگاهی همخون، باید در اطاقهای جداگانه ای پرورش یابند و نگهداری و پرورش آنها در یک اطاق، ممنوع است.

تبصره ۶: در صورت احداث بنای واحد برای انواع حیوانات آزمایشگاهی، قسمتها باید به گونه ای ایجاد شوند، که هیچ گونه ارتباطی با یکدیگر نداشته باشند.

تبصره ۷: حیوانات جدیدی که قرار است به کلنی اضافه شوند، باید مشخصات همان کلنی را داشته یا اینکه از نظر فلورمیکروبی در طبقه بالاتری قرار گرفته باشند.

تبصره ۸: تولید حیوانات آزمایشگاهی باید زیر نظر یک نفر متخصص ذیصلاح صورت گیرد.

تبصره ۹: حمل و نقل حیوانات آزمایشگاهی فروخته شده، از مرکز تولید به مرکز مصرف با در نظر گرفتن درجه بندی حیوانات، باید بر اساس استانداردهای بین المللی انجام گیرد.

تبصره ۱۰: در مورد سگ و گربه، علاوه بر موارد ذکر شده، رعایت مقررات زیر نیز، الزامی است:

- گربه باید بر ضد بیماری PANLEUKOPENIA مایه کوبی شود.
- سگ باید بر ضد بیماری سگهای جوان CANINE DISTEMPER، تورم ویروسی کبد و لپتوسپیروز (L.ICTERHAEMORRHAGICA, L.CANICOLA) مایه کوبی شود.
- واکسنهای نام برده، باید زیر نظر دامپزشک تزریق شود.

تبصره ۱۱: تمام حیوانات باید، دارای یک شماره مخصوص باشند، تا کارت اطلاعات تحت آن شماره تکمیل شود.

تبصره ۱۲: یک نسخه از کارت بهداشتی باید توسط دامپزشک مسئول امضاء و در موقع فروش به خریدار تحویل و نسخه دیگر آن، به مدت یکسال در بایگانی تولیدکننده نگهداری شود.

تبصره ۱۳: واکسیناسیون حیوانات باید حداقل ۱۵ روز قبل از فروش انجام شود. لیکن، در صورتی که مصرف کننده خواستار حیوانی است که واکسینه نشده باشد، فروش حیوان طبق درخواست کتبی مصرف کننده، بلامانع است.

تبصره ۱۴: تولیدکننده موظف است، درجه حیواناتی را که میل دارد اقدام به پرورش آن کند، مشخص سازد (مطابق جدول شماره ۶).

تبصره ۱۵: تولیدکننده موظف است، نوع پرورش حیواناتی را که به شرح زیر نام برده می شوند مشخص سازد:

- پرورش حیوانات آزمایشگاهی همخون
- پرورش حیوانات آزمایشگاهی غیرهمخون
- پرورش نسل حیوانات همخونی که با هم آمیخته شده اند (هتروزایگوت کامل)

تبصره ۱۶: تولیدکننده، نباید روشهای مختلف پرورش حیوانات آزمایشگاهی را که در بند قبلی قید شده است، در یک اطاق به مورد اجرا گذارد.

تبصره ۱۷: جهت نگهداری حیوانات سه ستاره گروه یک، که در ساختمانهای بسته صورت می گیرد، رعایت اصول زیر الزامی است:

- تهویه فشار مثبت

- تصفیه هوا
 - پاستوریزاسیون غذا
 - استریلیزاسیون قفسها و بستر حیوانات
 - تعویض لباس روئی افرادی که وارد ساختمان نگهداری حیوانات می‌شوند.
- تبصره ۱۸:** جهت نگهداری حیوانات چهار ستاره گروه اول و سه ستاره گروه دوم، که آنها نیز باید در ساختمانهای بسته صورت گیرد، رعایت اصولی زیر الزامی است:
- تهویه فشار مثبت
 - تصفیه هوا
 - استریلیزاسیون غذا، قفسها و بستر حیوانات
 - تعویض کامل لباس افرادی که وارد ساختمان می‌شوند.
 - استحمام افراد در موقع ورود به داخل ساختمان نگهداری حیوانات
- ۴- فواصل:** در خصوص پرورش حیوانات آزمایشگاهی با در نظر گرفتن کلیه ضوابط بهداشتی و زیست محیطی، رعایت فواصل الزامی نیست.
- تبصره:** رعایت فواصل در خصوص پرورش حیوانات آزمایشگاهی گوشتخوار، برابر آنچه که در فصل پرورش سگ و گربه ذکر گردیده است، عمل خواهد شد.